

LBRIS

We know
books

5

Piese de teatru

Andrei Tiberiu Măjeri / Irina Forgo /
Radu Herjeu / Teodora Savu / Mihai Popper

Volum coordonat de Lucia Verona
Cuvânt înainte de Ioan Cristescu

Concursul național de dramaturgie
Organizat de Uniunea Scriitorilor din România, Filiala
București-Dramaturgie și Muzeul Național
al Literaturii Române

Ediția 1 – 2023

Concurs realizat cu sprijinul APLER

Cortina

Tritonic Books
București – 2024

Cuprins

IOAN CRISTESCU CUVÂNT ÎNAINTE.....	9
ANDREI TIBERIU MĂJERI GOD OF THE GAPS.....	17
IRINA FORGO APLICAȚIA.....	58
RADU HERJEU O ZI OBIȘNUITĂ DIN VIAȚA SFINTEI MADAM POPESCU.....	106
TEODORA SAVU MENADA.....	158
MIHAI POPPER SUMBRA LUMINĂ A DIMINEȚII.....	187
LUCIA VERONA CINCI PIESE.....	242

Premiul 1 Andrei Tiberiu Măjeri

Andrei Măjeri (n. 1990, Novaci, România) este un regizor de teatru român. A absolvit studiile de licență în Regie de Teatru (2012) și masterul (2014) la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj. În 2021 și-a susținut teza de doctorat „*Teatralitatea endemică a grupurilor segregate. Anatomia colectivității și psihologia corpului comun*” la aceeași universitate. Locuiește în București de un deceniu, dar lucrează în multe alte orașe. Din 2014, a colaborat cu numeroase teatre românești: de la teatrele naționale din Cluj, București și Craiova, la teatrele municipale din Baia-Mare, Turda sau Tîrgu-Jiu și la Apollo111 – cel mai cunoscut teatru independent din București. La Teatrul Maghiar de Stat din Cluj a regizat un spectacol în limba maghiară. În 2021 a devenit regizorul angajat al Teatrului „Mihai Eminescu” Botoșani, unde a montat deja ***Eroine*** și ***La Academie***. În 2022 a regizat primul său spectacol în afara granițelor (***Slepa Mrlja/Pata oarbă***), în Novi Sad (Serbia), în cadrul Capitalei Culturale Europene, la Teatrul Național Sârb.

Măjeri este interesat de dramaturgia contemporană, în cea mai mare parte română sau spaniolă, dar a lucrat și pe texte aparținând dramaturgilor clasici precum Euripide, și cei canonici, precum Federico García Lorca, Witold Gombrowicz, Lucian Blaga etc. Lucrările sale includ: ***Nunta însângerată*** de Lorca, ***Medea's Boys*** și ***Bacantele*** de Euripide, ***Meșterul Manole*** de Lucian Blaga, ***Las Meninas*** de Ernesto Anaya (dramaturg mexican contemporan) și trei dintre cele mai provocatoare texte ale lui Rodrigo García: ***Agamemnon***, ***Moartea și reîncarnarea într-un cowboy*** și ***Grădinărit uman***.

Majoritatea spectacolelor sale aduc în discuție: tragedia greacă, războiul, condiția artistului, sexualitatea, personajele feminine puternice etc. Măjeri are colaborări de lungă durată cu: Irina Chirilă și Adrian Balcău – scenografie, Lucian Broscățean – costume, Adrian Picioarea – sound design. Operele sale au fost deja invitate în numeroase festivaluri (în țară și în străinătate), atestându-l astfel ca unul dintre cei mai puternici regizori.

Mărcile stilistice ale regizorului Andrei Măjeri includ diferite tipuri de transgresiune, decupaje provocatoare, schimbări abrupte de convenție și un ritm alert al acțiunii. Andrei Măjeri a câștigat peste zece premii naționale pentru *Cel Mai Bun Regizor* și s-a aflat în mai multe turnee extinse cu: *Medea's Boys*, *Toate lucrurile pe care mi le-a luat Alois* și *Eroine*. A fost distins cu Premiul "Lucian Pintilie" pentru cea mai bună regie (pe anul 2023), la Gala UNITER, pentru spectacolul *Cine l-a ucis pe tata?* de Édouard Louis.

Andrei Tiberiu Măjeri este, de asemenea, un dramaturg emergent; piesa sa *Dingo Dogs* fiind tradusă în engleză, iar *Amplexus* bucurându-se deja de o primă montare; *Individual compus* și *True Blue* fac parte dintre câștigătoarele ultimelor două ediții *Bacău Fest Monodrame*.

Andrei Tiberiu Măjeri

GOD OF THE GAPS

- variațiuni pe tema genocidului -

Motto:

„Oare natura morală trebuie să aibă mai multe scrupule în revoluțiile ei decât cea fizică? Oare o idee n-ar trebui să distrugă ce i se opune, cum face o lege a fizicii? Oare un eveniment care modifică întreaga alcătuire a naturii morale, așadar, a umanității, să nu aibă voie în general să treacă prin sânge?”

(Georg Buchner, Moartea lui Danton)

Personaje:

Willem

Hatidža

Milovan

John Đurđević Dimić

Radoje

Părintele Ante

Fahreta

Șapte monoloage (cinci de bărbat și două de femeie),
câteva cântece și-o listă.

Spațiu posibil:

Un decor rotativ. Fiecare dintre monoloage are loc într-o „felie” din el, într-un spațiu individualizat/ particularizat într-o altă estetică.

Performerii sunt în permanență pe scenă. Momentele sunt gândite ca interviuri în care nu vedem intervievatorul. Între ele, de deasupra spațiilor, o trupă cântă hit-uri iugoslave.

WILLEM (fost soldat olandez. are în mână o cafea Starbucks. vorbește mecanic, subliniază cuvintele. în surdină, se aude o melodie olandeză: „Edsilia – Hemel En Aarde”):

O facem repede, da? (tușește) Mă scuzați, îmi vine să tușesc când am emoții. Așa: Willem, fost soldat. Căștile albastre. Da. Acum livrator. Rotterdam. Doi copii. Divorțat. Călătoresc mult, evident. Îmi place berea. Ce-aș putea să vă mai zic?

Da' de unde? Nu i-am ajutat. Sârbii ne-au mințit. Ratko Mladić, șeful armatei Republicii Srpska, îi aducea comandantului nostru cadouri. Se știe asta. Adică, e ceva public, nu? Există și filmări. Așa... Am acceptat interviul ca să mă ascultați, nu să mă duceți spre ce vreți s-auziți! De mulți ani, tot așteptam să mă caute cineva, dar acum că ați venit, am și eu emoții, să știți. Eu nu vă acuz de nimic. Dar nu pot să zic ce vrea publicul olandez să audă. Iar persoana care v-a trimis la mine, deși nu vreți să îmi spuneți cine e, știe ce știe...

Ok. De unde să fi știut ce va urma, de unde să fi bănuț noi? Eram tineri. N-ați văzut în Afganistan, Ucraina? Numai ăștia au fost sacrificați de bombe. Copii trimiși la moarte sigură. Cât aveau? 21, 22, 20... Nu e o coincidență. Și atunci, și acum, ei erau în prima linie. Linia de unică folosință. Și așa va fi mereu. Politica e făcută de boșorogi care calcă cu cele mai largi zâmbete pe cadavrele tinerilor. Ția care cred sincer în cuvinte ca „patriotism”, „misiuni de salvare”, „menținerea păcii”. Cumva, aia-i vârsta... E bine să fii și naiv. Noi, care am fost acolo, am îmbătrânit acum și, evident, avem altă părere. (tușește) Mă scuzați! Atunci... eram copii. Știți ce zic, luam prea-n serios lucrurile. Acum e altceva, putem vorbi. Să mă ascultați! (încearcă să se relaxeze) Berea în Balcani e ieftină și bună. Jelen Pivo. „Berea Căprioara”. Asta-mi plăcea atunci.

Despre... eu nu pot și nu vreau să vă vorbesc. Să dezbată ei, pe la tribunalele alea mari și tari. Care nu sunt foarte departe de unde ne aflăm acum. Hm. Și apoi, nu e treaba mea. Noi eram acolo cu menținerea păcii. La pace s-a ajuns. Sigur, pentru unii prea târziu. Și de asta îmi pare rău, dar a trebuit să trec mai departe, să pot respira. Și eu și colegii mei. În fond, cum ziceam, noi eram doar niște pioni pe masa de șah, primii sacrificați în caz de ceva. Domnilor, n-ar trebui să fim demonizați. Nu noi eram ăia răi. Au transformat „căștile albastre” în călăi. Așa ne văd oamenii de atunci. Noi, călăi? (*tușește*) Berea în Balcani e ieftină și bună. Mie îmi plăcea și Karlovačko, berea croată. Mai ales aia, haha. (*se termină melodia olandeză, începe un turbofolk sârbesc, Bijelo Dugme – Hajdemo U Planine*).

Haha, da, mai ascult încă muzică sârbească. Da, Willem Koon. Cu dublu o. Să nu îmi greșiți numele. Dacă tot... Ok? Așa... locuiesc în Rotterdam, regiunea Holland, deci sunt și olandez și neerlandez. Subtilități. Adică, știu că unii nu cunosc acest detaliu. Olanda e o regiune a Regatului Țărilor de Jos (Koninkrijk der Nederlanden), nu țara... Cum Republica Srpska e o regiune din Bosnia, nu țara. Fix la fel. Dar pe noi, neerlandezii sau olandezii sau whatever, nu ne deranjează astfel de detalii. Suntem primitori, incluzivi – cum se zice acum. Ha, până și primarul din Rotterdam e musulman. Vă dați seama?

Ok... De fapt, dacă mă gândesc, la fel ne-am rupt mai demult și noi aici... tot după religie. Flamanzii s-au unit cu câțiva francezi și și-au făcut o țară nouă – Belgia. Ei sunt catolici, noi suntem protestanți. Bine, de fapt, acum suntem toți atei. Așa e cel mai bine. Nu te doare capul. Dar de acolo s-a pornit, iar „căsnicia” asta a lor, a două etnii atât de diferite... le face probleme și azi. Așa e cu regiunile mixte. Se omoară frații între ei. Mă rog, noi nu mai facem asta aici... avem alte probleme, exotice. Dacă mergi acum în cartie-

rul Molenbeek din Bruxelles, te sufocă moscheile. Parcă ești în Sarajevo. (*râde*) Fix ca acolo. Dar și-n Haga e plin. Ca livrator la Blue Delivery, circul mult prin Belgia, Olanda, Luxemburg... Uneori și Franța. Sunt nevoit să intru în cartierele astea, dar nu mi-e frică. Doar am văzut cu ochii mei Srebrenica și asediul Mostarului, cum să mă tem?! Și să vă spun ceva, dacă tot... Deși noi nu vedeam atunci problema asta cum prindea rădăcini, în timp ce „mențineam pacea” prin alte părți. Despre asta nu se vorbește. Noi, țările din vest suntem loviți de patima primirii cu brațele deschise a refugiaților. Menținem pacea prin alte părți, dar polițiștilor noștri le e frică să intre în cartierele astea, din capitalele noastre, vă dați seama? Înțelegeți, nu? Iar conflictul nu dispare, doar mai doarme o vreme.

Să mă ascultați, dar să nu mă citați aiurea. De fapt, eu n-am zis ce-am zis. (*face cu ochiul*) Da, chiar să ștergeți numele Blue Delivery. Ok? Nu cred că e bine să-i menționez în contextul ăsta. Așa. Să rămână general. Livrator. Willem Koon. Olanda. Regatul Țărilor de Jos. Tirul meu e plin de brăduți odorizanți. Am rămas sensibil la mirosuri.

Înainte de războiul ăsta nenorocit, sârbii locuiau în Serbia, în Croația, în Bosnia... tot subtilități. Eu am urmărit evoluția lucrurilor. Sunt informat. Ok? După război, Ratko Mladić le-a trecut pe sub radar ani de zile. I-a fraierit, ok? Sau o fi avut vreo înțelegere. Poate că era protejat. Asta trebuie să fie. S-a deghizat și a trăit liniștit într-un sat. Atât de ușor i-a fost. A fost într-o mică vacanță de vreo 15 ani la rude. Și nimeni n-a zis nimic. Dar, de fapt, și noi ne-am deghizat, ne-am deghizat în oameni normali. Dar războiul îți rămâne în piele, în ochi, în fiecare celulă. Vă dați seama de absurdul situației? Ne-am întors și a trebuit să lucrăm, să muncim. Nu ne-a aplaudat nimeni la întoarcere, ba din contră.

Fie vorba între noi, prin țările astea de subsol, sunt și mari puturoși. Fură toți, de la cel mai sărac, la cel mai influent poli-

tician. Dar au și o solidaritate în a-și proteja eroii, chiar dacă sunt criminali. Pe Mladić, de exemplu. Pare că am o obsesie cu el, dar e un exemplu pe care îl știe toată lumea. Aici, asta cu solidaritatea s-a pierdut. Iar, să nu mă citați, e între noi, între bărbați. Dacă nu mă grăbeam, povesteam la o bere. De asta, de la noi. Olandeză. Scumpă.

Le zic prietenilor, uneori, că simt cum îl duc cu mine-n cursă, în camion, pe locul din dreapta. De război vorbesc. Pe el îl duc cu mine. Ei râd de mine! De ce-l duc cu mine? Ca să nu fiu singur. Știu, unii colegi merg la întâlniri ale veteranilor. Mă gândesc și eu să merg. Acum câțiva ani mi-era rușine, dar de ce să-mi fie? E ca la alcoolici anonimi, nu? Iar acolo am fost. Nu mi-a venit mie să merg, așa de nebun. Am fost trimis. (pauză)

Am ajuns să fim huliți; atât ne-a fost norocul. „Căștile albastre au închis ochii!”, „Căștile albastre i-au lăsat să moară!”, „Căștile albastre n-au făcut nimic!”. Noi eram doar praf în ochi, n-aveam nicio forță reală, înțelegeți? Puteau să fie în locul nostru orice căști, de orice culoare, nu te puteai băga. Eram tineri și nici nu aveam ok-ul pentru asta. Nu te puteai băga. Nu împotriva sârbilor. Apoi, am devenit un simbol negativ, responsabilii morali, ca fotografii ăia de merg prin Africa și fac poze copiilor murind de foame. Noi am tras paiul cel scurt, atâta tot. Nici nu știu clar a cui e vina. Evident, nu a noastră, noi care aveam 20 de ani. (tușește) Războiul e o mașinărie, pe care, odată pornită, cu greu o mai oprești. Știu, că doar lucrez pe tir. Credeți că dacă mă depășește un nebun cu mașină mică, mi-e ușor să-l salvez? Hm. Bașca, esticii conduc cel mai rău. Raportul de forțe? Tiruri versus mașini second hand cu șoferi idioti. Așa a fost și în război. Nimic nu s-a schimbat, ok? Cred că am ajuns să fac asta și pentru că urăsc să stau în casă. Mă urc pe pereți.

Ca să vedeți cât de cretini erau ăștia de la ONU: în timpul războiului, aruncau conserve expirate din alte războaie, cu carne de porc. Carne de porc!? Bósniacii nu mănâncă porc.

Sunt musulmani. Ok? Adică, puteți să vă imaginați. Să știți, despre ce vreți dumneavoastră să vorbesc... eu nu vreau. Am colegi sârbi pe camioane, la firmă, nu vreau să apar în ziare vorbind despre Srebrenica... dacă a fost sau n-a fost. Așa că, vă rog, partea asta tăiați-o! Carne de porc, vă dați seama? (*ii dau lacrimile*) Atâta lucru puteau și ei să știe... Jur, revăd în minte, la detaliu, mamele alea care au fost suite în autobuze și nu și-au mai îmbrățișat băieții... Primul lucru când m-am întors din război a fost să stau cu mama, să o strâng în brațe, s-o miros, să îi spun că sunt bine, să vadă ea că sunt viu, că respir, că... Ba chiar m-am îngărat în perioada aia, am mâncat cât pentru tot timpul de prin locurile alea. Atunci am început să și beau. Dar cred că niciodată nu mi-a fost mai bine. (*pauză*)

Blue Delivery se numește firma la care lucrez. Ironic, nu? Am înlocuit uniforma militară și căștile albastre cu salopeta asta, doar o nuanță mai închisă. Repet, insist, să nu citați asta! Aaa, și la lucru, eu nu beau, chiar nu. (*pauză*) Nici nu mai contează. În curând, vom fi înlocuiți de drone. La americani au început. De la ei pornește tot. Dispar meserii. Dispărem și noi. Poate și dronele astea se vor omori cândva între ele. Nu știu dacă cuvântul e „omorî”... Distruge? Anihila? (*pauză*). Vorbesc prostii! Mi s-a răcit și cafeaua. Am cursă în juma de oră. Cu colegul de care vă ziceam. (*zâmbeste*). Țăla tăcut de merge cu mine în toate cursele, pe scaunul din dreapta... (*plânge*) Războiul! El nu e în cărți, domnilor! Noi suntem războiul. Noi. (*dă să plece, revine apoi*)

Seara, mă uit pe Google Maps: Srebrenica, Mostar, Potočari... aproape că le intru oamenilor ăloră în case. Cândva, o să conduc și n-o să mă opresc. O să mă duc iar prin locurile alea. (*pauză*) Să ai experiența aia mare a vieții tale atât de devreme... e greu! Trăiești apoi doar din povești. Adică, ce mai faci după toate astea? Când ai 20 de ani, nu-ți dai seama de intensitate. Apropierea cu războiul te adună, iar apoi... nu prea ți se mai întâmplă. Revii la viața asta... moale, elastică,

ca de gumă. Noi n-am avut niciodată putere. (pauză) Nu, nu mi-e frică, mă voi duce... Căștile albastre ne-au uniformizat. Iar asta ajută. Cumva...

Pe unele mame, eu le-am urcat în autobuz. Vă dați seama? Pentru câteva dintre ele, eu am fost primul bărbat pe care l-au văzut, imediat după ce și-au strâns ultima oară în brațe fiii și soții. Eu. Ați notat, da? Ceva mai puțin sumbru? Nu am nimic acum în minte.

Willem Koon, regiunea Olanda. Țările de Jos. Livrator. Să privesc fix în cameră? Ok. Unde? Aici? Și ce să zic? Un fel de concluzie, nu? Aveam 21 de ani. Le-am promis că totul va fi bine. Nu a fost. Rușinea, pe care o port cu mine de atâția ani, nu s-a înmuiat. Eram tineri... dar poate că ne era și frică. Nu există nicio concluzie.